

HOD PO IVICI

A. S. A. HARISON

Prevela Branislava Maoduš

 izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2015.

DEO PRVI

Ona i on

Ona

Rani je septembar. Džodi Bret je u kuhinji i priprema večeru. Zahvaljujući otvorenom planu stana, pruža joj se nesmetan pogled kroz dnevnu sobu sve do prozora koji gledaju na istok i dalje prema jezeru i nebu obojenom jarkoplavom bojom večeri. Tanka tamna linija, linija horizonta, deluje kao da je tu pri ruci, kao da bi mogla da je dotakne. Voli ovaj opisani luk, i osećanje ušuškanosti koje joj pruža. Ono što joj se najviše dopada u vezi sa životom u ovom gnezdu na dvadeset sedmom spratu jeste osećaj zaštićenosti.

Džodi sebe, u četrdeset petoj, i dalje vidi kao mladu ženu. Ne merka budućnost jednim okom već živi u trenutku, usredsređuje se na svaki dan. Podrazumeva, premda nije razmišljala o tome, da će sve u njenom životu u beskraj biti ovako nesavršeno, ali sasvim zadovoljavajuće. Drugim rečima, potpuno je nesvesna da je na vrhuncu svog života, da se njena mladalačka snaga – koju je dvadesetogodišnji brak sa Todom Gilbertom postepeno nagrizaio – bliži poslednjoj fazi raspada, da je njeno poimanje sebe same, onoga ko je i kako bi trebalo da se vlada, daleko nestabilnije nego što pretpostavlja, s obzirom na to da će se za svega nekoliko kratkih meseci pretvoriti u ubicu.

Kada bi joj rekli ovo, ne bi vam verovala. Ubistvo je reč koju ne koristi, za nju je to pojam bez značenja, tema priča u

vestima koje se odnose na ljude koje ne poznaje i koje nikada neće upoznati. Nasilje u porodici joj je naročito nepojmljivo, nepojmljivo joj je da svakodnevni sukobi unutar porodice mogu da poprime takve razmere. Postoje razlozi za ovo nerazumevanje, čak i ako se zanemari njena navika samokontrole: nije idealista, veruje u to da se podjednako mora prihvatiti i ružno i lepo, ne zapodeva svađe i ne da se lako nasamariti.

Pored nje, dok radi na dasci za sečenje, sedi pas, zlatni retriever svetle svilenkaste dlake. Povremeno mu dobacuje parče sirove šargarepe, koje on hvata u letu i veselo melje očnjacima. Ovo dobacivanje povrća je njihov dugogodišnji ritual pre večere u kom ona i pas uživaju od trenutka kada ga je kao punačko kuće donela da skrene Todu misli sa čežnje za potomstvom, koja je iskrsla, činilo joj se preko noći, negde u vreme kada je napunio četrdesetu. Nazvala je psa Frojd u nadi da će se silno zabavljati na račun njegovog imenjaka, ženomrscakog su je na fakultetu terali da shvati ozbiljno. Frojd ispušta gasove, Frojd jede đubre, Frojd vija svoj rep. Pas je beskrajno dobroćudan i ni najmanje mu ne smeta što mu se ona smeje. Dok secka povrće i začine, čitavim telom se unosi u kuvanje. Dopada joj se silina kuvanja – pripravnost gasnog plamena, tajmera koji odbrojava minute, brzina kojom se dobijaju rezultati. Svesna je tišine izvan kuhinje, i kako sve žuri prema trenutku kada će začuti njegov ključ u bravi, što je događaj koji sa zadovoljstvom iščekuje. I dalje oseća da je pripremanje večere za Toda posebna prilika, još uvek je u stanju da se čudi kako ga je igra sudbine dovela u njen život, puki slučaj koji ničim nije obećavao dalje poznanstvo, a kamoli dalje ukusne obroke pripremljene s ljubavlju.

Desilo se to jednog kišnog jutra u proleće. Zauzeta studijama psihologije, konobarisanjem noću, premorena preteranim radom i iscrpljena, selila se, vozila je na sever Ulicom Stejt u iznajmljenom kombiju natovarenom njenim stvarima.

Dok se spremala da se prestroji u levu traku, možda je i pogledala preko ramena, a možda i nije. Kombi joj nije legao, nije imala osećaj u njemu, a povrh svega su joj se još i prozori zamaglili i nije skrenula na poslednjem semaforu. S obzirom na ove uslove, vrlo je moguće da nije bila koncentrisana – što je bilo pitanje o kome su često kasnije polemisali. Kada je zakacio vrata sa vozačeve strane i okrenuo je prema kolima koja su dolazila iz suprotnog smera, začulo se sveopšte trubljenje i škripa guma, i pre nego što je stigla da se sabere – pre nego što je potpuno postala svesna da je kombi stao, a da je ona dobro – on je već počeo da urla na nju kroz zatvoren prozor.

„Luda kučko. Šta, za ime boga, misliš da radiš? Da nisi nekakav manijak? Gde si naučila da voziš? Ljudi kao ti ne bi trebalo da izlaze na put. Hoćeš li izaći iz kola ili ćeš nastaviti da sediš unutra kao imbecil?“

Njegova tirada na kiši tog dana i nije ostavila preterano povoljan utisak, ali čovek koji je učestvovao u saobraćajnoj nesreći biće srdit čak i kada je sam skrivio nesreću, a on to nije učinio, pa je, kada ju je nekoliko dana kasnije pozvao na večeru, milostivo pristala.

Odveo ju je u Grčku četvrt gde su jeli jagnjeći suvlaki i zalivali ga hladnom recinom. Restoran je bio krcat, stolovi nagurani jedan do drugog, svetla jaka. Uхватili su sebe kako se dovikuju i smeju pokušajima da nadglasaju žamor. Razgovor se sveo na sažete izraze. „Hrana je dobra... dopada mi se ovde... stakla su mi se zamaglila... da se nije desilo, ne bismo se sreli.“

Nije bila na mnogo pravih izlazaka. Momci koje je znala sa fakulteta uglavnom su je izvodili na picu i pivo i brojali svaki dinar. Sastali bi se s njom u restoranu neobrijani i neuredni u odeći koju su tog dana nosili na predavanja. A Tod je obukao čistu košulju, i došao po nju, i zajedno su se odvezli do restorana – a sada je pazio na nju, sipao joj vino i proveravao da

li joj je udobno. Sedela je preko puta njega i dopadalo joj se ono što je videla – način na koji je opušteno zauzimao prostor i držanje čoveka koji vlada situacijom. Dopadala joj se domaćinska navika da briše nož o parče hleba i što je predao kreditnu karticu, a da račun nije ni pogledao.

Kada su se vratili u njegov pikap, odvezao ju je do gradišta u Baktaunu, do vile iz XIX veka koju je preuređivao – iz pansiona u porodičnu kuću. Dok ju je vodio trošnom stazom, pridržavao ju je za lakat.

„Pazi sad. Pazi gde gaziš.“

Kuća je bila neogotsko ruglo od trule cigle, sa bojom koja se ljuštila i uskim prozorima i zašiljenim zabatima zbog kojih je izgledala kao da se preteći izdiže uvis – vulgarno je odudarala od ulice koju su oivičavale četvrtaste potpuno renovirane građevine. Umesto prednjeg trema stajale su merdevine kojima je trebalo da se popne, a na ulazu je na boku ležao ogroman luster. A u dnevnoj sobi, prostorija nalik na grobnicu sa neverovatno visokom tavanicom, nalazila se gomila šuta i ogoljenih žica.

„Ovde je bio zid“, rekao je. „Mogu da se vide tragovi.“

Pogledala je u pod i videla da nedostaju daske.

„Kada su ovu kuću pretvorili u pansion, podigli su brojne pregradne zidove. Sada smo došli do prvobitnog rasporeda. Vidi se kakav će oblik poprimiti.“

Bilo joj je teško da zamisli bilo kakav ishod. A nije joj pomagalo što nije bilo struje, i što je jedina svetlost bila bleđa svetlost uličnih svetiljki. Zapalio je sveću, nakapao istopljeni vosak na tanjirić i učvrstio je. Želeo je da joj pokaže kuću pa su proneli sveću kroz prazne prostorije – buduću kuhinju, davno izgubljeni salon, privremene prostorije koje su oivičavali samo zidovi od letvica. Na spratu je bilo očiglednije da je kuća nekada bila pansion, na vratima su stajale patent-brave, a zidovi su bili okrečeni neočekivanim bojama. Ovde se

snažno osećao zadah buđi i vladala je neka jeziva atmosfera uz škripanje starog drveta pod nogama i talasima svetlosti koje je plamen sveće širio bacajući njihove senke poput prikaza preko zidova i tavanice.

„Ovo nije restauracija“, rekao je. „Kuća će biti potpuno re-novirana i modernizovana. Stavićemo hrastove podove, masivna vrata, prozore sa duplim staklom... Ovo će biti nešto što svi žele, stara kuća koja ima karakter, ali potpuno stabilna i moderno opremljena.“

Preuzeo je sav posao na sebe, rekao je, i učio je zanat u hodu. Radio je ovo umesto da studira, pozajmio je novac, živeo na kredit i od optimizma. Shvatila je u koliko je nezavidnoj finansijskoj situaciji kada je videla smotanu vreću za spavanje u jednoj od spavaćih soba, a brijač i penu za brijanje u jednom od kupatila.

„Pa, kako ti se čini?“, upitao je kada su se vratili u prizemlje.

„Volela bih da je vidim kada bude završena“, rekla je.

Nasmejao se. „Misliš da je ovo prevelik zalogaj.“

„Ambiciozan poduhvat“, priznala je.

„Bićeš impresionirana“, rekao je.

Kada ga je čula kako dolazi, i jezero i nebo već su se bili povukli u baršunasti sumrak. Pali svetlo nad glavom, pušta da ugradne svetiljke šire blagu svetlost, skida kecelju i liže prste da zagladi kosu na slepoočnicama, što je gest čistog iščekivanja, sve vreme osluškuje korake u hodniku. Razgovara sa psom, kači jaknu na čiviluk, prazni džepove i stavlja sadržaj u bronzanu činiju na stočiću. Nakratko vlada tišina dok lista poštu. Ona stavlja dimljenu pastrmku na tanjir i ukrašava je lepezom krekeru.

On je krupan čovek kose boje peska i poput škripljca sivih očiju, sa kolosalnim nabojem životne snage. Kada Tod Gilbert uđe u prostoriju, ljudi se probude. To bi rekla kada bi je neko pitao šta kod njega najviše voli. A i da može da je

nasmeje kada želi i da, za razliku od mnogih muškaraca koje poznaje, može da radi više poslova istovremeno, i može da joj, dok razgovara telefonom, zakopča ogrlicu ili pokaže kako da koristi kelnerski vadičep.

Ovlaš prelazi usnama preko njenog čela, obilazi je i uzima čaše iz komode. „Izgleda dobro“, kaže. „Šta je to?“ Misli na zlatno meso u testu koje je izvadila iz rerne i stavila na poslužavnik.

„Govedina Velington. Već smo je jeli, sećaš se? Dopada ti se.“

Njegov posao je pripremanje martinija. Dok pripremlja marinadu za povrće, svesna je zveckanja kockica leda i oštrog mirisa kada je nožem zasekao limun. Naleće na nju, obara stvari, smeta joj, ali prija joj njegova blizina, utešna blizina njegovog krupnog tela. Upija mirise njegovog dana, privlači je toplina njegovog tela. Njegov je dodir uvek topao, što je od biološkog značaja nekome ko je skoro uvek hladan.

Nakon što je spustio njen martini pred nju, uzima svoj i zajedno sa pastrmkom ga nosi u dnevnu sobu, gde podiže noge i otvara novine koje je ona, uredno smotane, stavila na stočić za kafu. Stavlja na boraniju i šargarepice u zasebne posude za pripremu na pari i uzima prvi gutljaj pića, uživajući u načinu na koji joj votka smesta dospeva u krvotok i juri udovima. On sa kauča dobacuje komentare na dnevne vesti: naredne olimpijske igre, porast kamatnih stopa, najavu kiše. Kada je progutao veći deo pastrmke i poslednji gutljaj martinija, ustaje i otvara bocu vina dok ona seče junetinu na deblje komade. Nose tanjire do stola, sa kog oboje mogu da vide sjajno nebo.

„Kako je protekao tvoj dan?“, pita je stavljajući hranu na viljušku.

„Videla sam Bergmanovu“, kaže.

„Bergmanovu. Šta ona ima da kaže?“ Usredsređeno i ravnomerno jede govedinu i progovara ne podižući pogled s tanjira.

„Podsetila me je da su prošle tri godine otkako je snimila reklamu za puding. Mislim da joj je namera bila da meni pripiše deo krivice.“

Njene klijente poznaje po pseudonimima koje im je ona nadenula. Pošto dolaze i odlaze dok je on na poslu, nikada nikoga od njih nije sreo, ali ga ona redovno izveštava, pa je na neki način veoma prislan s njima. Ona ne vidi u tome ništa loše dok god ne otkriva njihova imena. Bergmanova je pseudonim za nezaposlenu glumicu čiji je poslednji posao – čuvena reklama za puding – davna prošlost.

„Znači, ti si kriva“, kaže.

„Misli da njen očaj odbija ljude od nje i želi da zna zašto joj nisam pomogla u vezi s tim. Sunce ti. Radimo na tome nedeljama.“

„Ne znam kako to možeš da trpiš“, kaže.

„Da možeš da je vidiš, razumeo bi. Prgava je, pravi borac. Nikada neće odustati, i nešto će se naposletku promeniti u njenu korist.“

„Ne bih imao strpljenja.“

„Imao bi da ti je stalo do njih. Znaš da su mi klijenti poput dece.“

Senka mu preleće licem i ona shvata da ga pominjanje surogat dece podseća na stvarnu decu koju nema. Vraćajući se na Bergmanovu, kaže: „Ali brinem za nju. Ovo je jedan od onih slučajeva u kojima ona ne veruje u sebe ako niko ne želi da je angažuje, a niko je ne angažuje jer ne veruje u sebe, a i ne znam da li joj zaista pomažem. Ponekad mislim da bi trebalo da dam sebi otkaz kao njenom terapeutu.“

„Zašto to ne učiniš?“, pita. „Ako ništa ne postižeš?“

„Pa, nije da *baš ništa* nismo postigle. Kao što sam rekla, shvatila je šta sama sebi radi.“

„Dopada mi se ova govedina“, kaže. „Kako si uspela da staviš meso u testo?“

Kao da je reč o brodu u boci, ali ona zna da se on ne šali. Za čoveka koji je u stanju da podiže zidove i ruši temelje, iznenađujuće je glupav kada je reč o kuvanju.

„Umotala sam ga u testo“, kaže. „Kao izolaciju oko cevi.“

Ali on zuri u prazno i čini se da nije čuo njen odgovor.

Uvek je bio sklon ovakvim propustima, premda joj se čini da to u poslednje vreme radi sve češće. Tu je u jednom trenutku, a u sledećem je već ko zna gde, nošen rekom misli, pretpostavki, briga, ko zna. Možda u sebi broji unazad od sto ili lista u mislima imena predsednika. Bar nema primedbu na njegovo raspoloženje. Sada je već neko vreme naglašeno bolje volje, više je nalik na starog sebe, i to u tolikoj meri da počinje da misli da je depresija stvar prošlosti. U jednom trenutku je počela da strahuje da je možda stalna. Toliko je dugo bio depresivan da ga iz depresije nije mogao trgnuti ni Frojd. Frojd je kao kuće, sa svojim budalastim ludorijama, bio poput dvorske lude.

Bar je umeo da glumom prikrije potištenost na večerama – stalno je dosipao piće, bio srdačan, činio da se ljudi osećaju dobro. Ženama se Tod dopadao jer je bio veoma iskren i darežljiv. *Rozali, vidim da si opet pila sa izvora mladosti. Dirdri, izgledaš toliko dobro da bi te čovek mogao pojesti.* A istu ovu pažnju ukazuje i muškarcima, i pušta ih da pričaju o sebi bez potrebe da se nadmeće s njima, i tera ljude na smeh imitacijama: istočnoindijski naturopata (*Previše ste napeti... morate sve polaaako, polaaako*), mehaničar Jamajkanac (*Na kola jednutri novegume... leti hauba, čovek*).

Sada mu je definitivno bolje, življi je, spremniji da se smeje čak i kada su sami, opušteniji je i smireniji, manje brine, više je nalik na onog starog sebe, kakav je bio u ranim godinama – premda su nestali oni dani kada su odlazili nagi u krevet da čitaju novine i gledaju utakmicu sa činijom kornfleksa, tetrapakom mleka na krevetu dok šećer pada na čaršave. Tada su imali

slobodu da jedva poznaju jedno drugo; bili su srećni jer ih je čekala lagodna budućnost i sva su im vrata još uvek bila otvorena i sva obećanja su još uvek u potpunosti bila ostvarljiva.

„Volela bih da znam o čemu razmišljaš“, kaže ona.

Kapci mu trepere i on joj se smeši. „Ovo je ukusno“, kaže. Uzima dopola praznu bocu i dosipa vino u čaše. „Kako ti se sviđa ovo vino?“

Voli da priča o vinu. Ponekad se oko onoga što piju vrti čitav razgovor za vreme večere. Ali sada se, umesto da sačeka da mu ona odgovori, udara dlanom po glavi i kaže: „Hteo sam da ti kažem. Ovog vikenda organizuje se odlazak na pecanje. Neki momci idu.“

„Pecanje“, kaže ona.

Pojeo je dva parčeta mesa i kupi sokove parčetom hleba. „Odlazimo u petak nakon posla, vraćamo se u nedelju.“

Tod ne ide na pecaroške vikende, a koliko ona zna, ne ide nijedan od momaka. Odmah joj je jasno – ne gaji ni najmanju sumnju – da je izraz „odlazak na pecanje“ eufemizam.

„Ideš li?“, pita ga.

„Razmišljam o tome.“

Još uvek nije završila s obrokom, sada se trudi da požuri. Zna da ga način na koji ponekad jede – sitnim zalogajima koje dugo drži u ustima – dovodi do granice strpljenja. Guta komadić koji je samo dopola sažvakala i on joj zastaje u grlu i guši je. On galantno skače i udara je po leđima dok se ona šištavo bori za dah. Naposletku joj na dlan izleće komadić hrane koji je izazvao čitav problem. Stavlja ga na ivicu tanjira i ne gledajući ga.

„Obavesti me šta si odlučio“, kaže i briše uglove očiju ubrusom. „Ako odlučiš da ideš, daću tepihe na pranje. I napraviti marmeladu.“

Nema nameru ništa od ovoga da uradi; to kaže reda radi. Uvek je za dodatnu pogodnost smatrala to što je ne laže, što

je značilo da ne ukrašava priče o sebi pojedinostima koje bi ih pretvorile u laži. Problem ovde nema nikakve veze sa njegovim okolišanjem. Problem je što on ne odlazi na vikende, to je nešto što nikada pre nije uradio.

„Hej“, kaže. „Kupio sam ti poklon.“

Izlazi iz prostorije i vraća se sa paketom – pljosnatim pravougaonikom veličine knjige mekog poveza, umotanim u smeđi papir i oblepljenim lepljivom trakom. Stavlja ga na sto pored njenog tanjira i ponovo seda. Često joj donosi poklone, i to joj se kod njega dopada, ali dopada joj se manje kada je svrha poklona da je umiri.

„Koji je povod?“, pita ga.

„Nema ga.“

Smeši se, ali u vazduhu samo što ne puca od napetosti. Predmeti bi trebalo da lete po prostoriji; glave bi trebalo da se okreću na kocima. Uzima poklon i otkriva da gotovo i nema težinu. Lako skida lepljivu traku i iz sendviča od kartona vadi prelepu malu sliku, indijsku minijaturu, original. Na slici, podeljenoj plavim i zelenim bojama, nalazi se žena u dugoj haljini koja stoji u zidom ograđenoj bašti. Okružena je paunovima i gazelama, okićena raskošnim zlatnim nakitom, i jasno je da je ne muče nikakve materijalne brige niti je muče svetovne muke. Lisnate grane se zaštitnički nadvijaju nad njenom glavom, a trava pod njenim nogama je široki zeleni tepih. Zajedno posmatraju prizor, komentarišu njene kanom ukrašene ruke, malu belu košaru, lepu figuru koja se nazire kroz voal-tkanje njene haljine. Dok posmatraju suptilne detalje i ravne ploče boje, njihov život se nenametljivo vraća u normalu. Dobro je postupio što joj je kupio tu sliku. Instinkt ga nije prevario.

Bliži se vreme odlaska u postelju dok ona rasprema sto i počinje da pere posuđe. Reda radi nudi joj pomoć, ali oboje znaju da je najbolje da njoj prepusti pranje i da izvede psa u

šetnju. Nije da je ona nešto posebno zahtevna. Ne postavlja ona suviše visoke zahteve, ali kada perete tiganj, poželjno bi bilo da ne bude mastan kada završite s pranjem, a mast sa njega ne bi trebalo da se briše kuhinjskom krpom koju ćete kasnije koristiti za brisanje kristala. To je samo zdrav razum, ništa više. Nije nemaran kada je o građevini reč. Da postavlja policu, nikada je ne bi postavio pod takvim uglom da predmeti sa nje skliznu na pod i polome se. Posvetio bi se poslu i dobro ga obavio, i niko ko ga posmatra ne bi ga nazvao perfekcionista niti bi ga optužio da je sitničav. Nije da se žali. Poznata je činjenica da u određenim okolnostima najveće vrline nekog čoveka postaju mane epskih razmera. Nema strpljenja za kućne poslove, a to proističe iz činjenice da njegova silna energija daleko prevazilazi razmere zadataka koje bi trebalo obaviti. To se vidi u načinu na koji ispunjava prostoriju, kako se nadvija i izdiže sve do tavanice u ograničenom prostoru, kome je glas snažan, a pokreti široki. On je čovek kome je mesto napolju ili na gradilištu, gde njegova veličina ima smisla. Kod kuće je najbolji kada spava pored nje, kada se njegovo krupno telo odmara, a energija drema u nekoj vrsti utešnog odsustva.

Prolazi kroz svoje lepe sobe, navlači zastore, namešta jastuke, ispravlja slike, kupi končice sa tepiha i usput udešava da sve bude kako ona želi kada se ujutro probudi. Važno je da je sve na svom mestu kada započinje dan. U spavaćoj sobi namešta prekrivače i stavlja njegovu pidžamu i svoju spavaćicu na krevet, gladi tkaninu i savija rukave ne bi li odeća manje ličila na nenastanjena tela. Ali i pored toga, nešto u vezi s njima budi u njoj nemir – bela linija na tamnoj pidžami, svilene trake njene spavaćice. Izlazi na balkon. Napolju duva oštar vetar, a u noći bez meseca svuda unaokolo je bezdana tmina. Naginje se u nakostrešenu tamu, prepušta se osećanju izdvojenosti, dopada joj se što može da ga kontroliše – da ga zadrži

dok ne izgubi volju za njim, a zatim se vraća unutra. Zahvalna je na stabilnosti i sigurnosti koje ima u životu, naučila je da ceni svakodnevnu slobodu, odsustvo zahteva i komplikacija. Odrekaajući se braka i dece, oslobodila je sebe obaveza, ostavila sebi dovoljno prostora. Ne kaje se. Potrebu da se o nekome brine zadovoljava brigom o klijentima, a praktično gledano udata je kao i svaka druga. Njeni prijatelji je, naravno, poznaju kao Džodi Bret, ali za većinu ljudi ona je gospođa Gilbert. Dopadaju joj se i ime i titula; pružaju joj neku vrstu porekla i imaju funkciju univerzalnog simbola, i otklanja potrebu da ispravlja ljude i objašnjava i ne mora da koristi nezgrapne izraze kao što je *životni partner* ili *značajna osoba*.

Ujutro, nakon što je otišao na posao, ona ustaje, oblači se i izvodi psa u šetnju duž obale jezera do Mornaričkog keja. Sunce treperi u mlečnoj izmaglici i baca srebrnu mrežu preko jezera. Povetarac na kopnu je oštar, sa žestokom aromom motornog ulja, ribe i trulog drveta. U ovo doba dana kej liči na usnulog džina, puls mu je usporen i dah mu je miran. Samo lokalci – šetači pasa i džogeri – vide poskakivanje čamaca, pljuskanje vode, napuštene vrteške i Ferisov točak, galebove kako se spuštaju po doručak. Kada se okreće prema gradu, horizont se pojavljuje poput vizije i nadima se duž obale, dramatično obasjan izlazećim suncem. U Čikago je došla kao student pre više od dvadeset godina i odmah se osetila kao kod kuće. Ovde živi ne samo telom već i temperamentom. Nakon skučenosti malog grada, oduševljavale su je visoke građevine, more sveta, obilje raznovrsnosti, čak i dramatične vremenske prilike. Ovde je postala punoletna, iskovala svoj identitet, naučila da napreduje kao odrasla jedinka i profesionalac.

Ordinaciju je otvorila onog proleća kada je završila školu. Tada je već živela sa Todom u sićušnom jednosobnom stanu u Linkoln parku. Prve klijente su joj prosledili prijatelji sa

univerziteta, a ona ih je primala u dnevnoj sobi dok je Tod bio na poslu. Kako se veoma rano, dok je još studirala, odlučila za eklektičan pristup – da će se oslanjati na ono što ima u svom repertoaru a što bude imalo navise smisla u datoj situaciji – primenjivala je aktivno slušanje, geštalt pristup* prilikom tumačenja snova i otvoreno se suprotstavljala samoporažavajućim stavovima i ponašanju. Savetovala je ljude da zahtevaju više od sebe i da preuzmu kontrolu nad svojim blagostanjem. Ohrabrivala ih je i davala im pozitivnu povratnu reakciju. Tokom prve godine otkrila je kako da bude strpljiva i dozvoli ljudima da idu svojim tempom. Njena najveća prednost bila je iskrena srdačnost – dopadali su joj se njeni klijenti i pružala im je priliku, što ih je opuštalo. Lepo su o njoj govorili drugima i njen posao se širio.

Gotovo godinu dana je sasvim lepo plivala, uhodavala se, razvijala veštine, sticala samopouzdanje. A onda je jednog dana jedan klijent – mladić od petnaest godina kome je dijagnostikovano bipolarno poremećaj, dobro dete koje je bilo dobar đak i koji je *izgledao* kao da je sve u najboljem redu – Sebastijan mu je bilo ime – tamne kose, tamnih očiju, radoznao, posvećen, sklon retoričkim pitanjima (Zašto postoji nešto, a ne ništa? Kako bilo šta možemo zasigurno znati?) – ovaj njen klijent, mladi Sebastijan, pronađen je mrtav na pločniku ispod balkona stana u kom je živio sa roditeljima, a koji se nalazio na desetom spratu. Kada se nije pojavio u redovnom terminu na terapiji, pozvala je kućni broj i čula vest od njegove majke. Kada je otkrila šta se desilo, bio je mrtav već pet dana.

„Nemojte kriviti sebe“, ljubazno je rekla njegova majka. Ali skočio je nakon terapije kod nje. Videla ga je ujutro, a on je nepunih dvanaest sati kasnije okončao svoj život. O čemu

* Geštalt terapija (zasnovana na geštalt psihologiji) polazi od pretpostavke po kojoj opažaj celine znači više, ili je bar nešto drugo, od zbira delova. (Prim. prev.)

su razgovarali? O nekom sitnom problemu koji je imao sa očima. Viđao je stvari perifernim vidom, samo na tren, stvari koje nisu zaista postojale.

Tada se upisala na dodatne studije u Adlerovoj školi profesionalne psihologije, a onda je počela da bira klijente.

Prolazi kroz Gejtvej park, razmenjuje koju reč sa susedom, zastaje u kafeu *Rom* da uzme kafu s mlekom. Čita novine dok jede meko kuvano jaje i maslacem namazan tost. Nakon doručka sklanja posuđe i uzima dosije prvog klijenta; njega zove sudija, reč je o pravniku homoseksualcu koji ima suprugu i decu. Sudija i njeni ostali klijenti dele neke zajedničke crte. Udario je u zid i nada se da će mu psihoterapija pomoći. Dao je obećanje samom sebi da će terapiju izgurati do kraja. I ne unosi u ovaj njihov odnos više nego što ona može da podnese. Ovo utvrđuje putem inicijalne provere. Ljude sa autodestruktivnim sklonostima prosleđuje dalje. Ne prima zavisnike, na primer, bilo da je reč o narkoticima, alkoholu ili kocki i odbija sve koji imaju poremećaj ishrane, i kojima je dijagnostifikovan bipolarni poremećaj ili šizofrenija, ko pati od hronične depresije i ko se bavio mišlju ili je pokušao da izvrši samoubistvo. Ovo su bili ljudi koji bi trebalo da su na lekovima ili na rehabilitaciji.

Raspored joj je takav da može da primi samo dva klijenta dnevno, pre ručka. Klijenti koji su joj nakon inicijalne provere zapali, obično su zaglibili, izgubljeni su ili nesigurni, ljudi kojima je teško znati šta žele i koji donose odluke samo na osnovu onoga što se od njih očekuje ili na osnovu onoga što veruju da se od njih očekuje. Umeju da budu veoma strogi prema sebi – jer su internalizovali osudu bezosećajnih roditelja – ali se u isto vreme ponašaju neodgovorno i neprimereno. Sve u svemu, ne umeju da odrede prioritete, ne uspevaju da uspostave lične granice, zanemaruju sopstvene interese i vide sebe kao žrtvu.